

TISKOVÁ ZPRÁVA

Brno 13. března 2025

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

POHYB DIVOKÝCH KOČEK BUDOU SLEDOVAT TELEMETRICKÉ OBOJKY, DO MONITORINGU SE MŮŽE ZAPOJIT I VEŘEJNOST

Vědci z Ústavu biologie obratlovců AV ČR odchytili na konci února ve vojenském újezdu Hradiště v Doupovských horách historicky prvního samce kočky divoké na území ČR. Dostal jméno Matěj. Po uspání mu odborníci nasadili telemetrický obojek a kolem jedenácté večer z místa odchyty sám odběhl zpět do volné přírody. Zoologové tak budou mít šanci sledovat pohyb kriticky ohroženého druhu savce. Zároveň žádají veřejnost o pomoc při monitoringu.

Kočka divoká (*Felis silvestris*) je skrytě žijící druh, který může snadno unikat pozornosti člověka. Na území České republiky se vyskytuje ve dvou oblastech, v západních a jihozápadních Čechách a na moravsko-slovenském pomezí. Výskyt a stav populace kočky divoké v první ze zmíněných oblastí zmapuje projekt Technologické agentury ČR financovaný z programu Prostředí pro život, který od dubna loňského roku řeší Ústav biologie obratlovců AV ČR (ÚBO AV ČR). Jednou z aktivit projektu je GPS telemetrie.

„GPS telemetrie je moderní metoda monitoringu různých druhům obratlovců. Umožňuje detailně mapovat jejich časoprostorovou aktivitu. U koček divokých nám získaná data pomohou lépe porozumět jejich chování a tomu, jaké mají požadavky na prostředí, které obývají,“ říká zooložka Jarmila Krojerová z ÚBO AV ČR, jež je hlavní řešitelkou zmíněného projektu TA ČR.

Doupovský Matěj

Jako pilotní území vybrali odborníci vojenský újezd Hradiště v Doupovských horách, kde v posledních letech zdokumentovali nejpočetnější subpopulaci koček divokých u nás. *„Monitoringu koček divokých na Doupově se ve spolupráci s Újezdním úřadem VÚ Hradiště a Vojenskými lesy a statky ČR, a. s., věnuji už od roku 2019, kdy moje fotopast zde zachytila první kočku divokou. Na základě dosavadních dat z fotopastí a analýzy DNA se domníváme, že tato populace může mít ke dvěma desítkám jedinců, možná i více,“* říká Jiří Sochor ze spolku Rys Ostrovid, který s vědci z ÚBO AV ČR dlouhodobě spolupracuje a pomáhá jim i nyní při odchyty a monitoringu koček divokých. Díky jeho práci v předchozích letech byla v oblasti vytipována vhodná místa na instalaci odchytyových zařízení.

Kontakt pro média: **Eliška Zvolánková**
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 739 535 007

Alena Fornůsková
Ústav biologie obratlovců AV ČR
fornuskova@ivb.cz
+420 605 464 704

V pondělí 24. února 2025 slavil odchytný tým úspěch, první kočce divoké byl nasazen telemetrický obojek, který podrobně zmapuje její pohyb v této oblasti. Samec dostal jméno Matěj podle jména v kalendáři, vážil 5135 g a jeho věk byl odhadnut na 4–5 let. „*Díky informacím z obojku můžeme lépe zacílit monitoring na tento druh a najít vhodná místa pro instalaci chlupových pastí a fotopastí i v dalších oblastech výskytu,*“ popisuje Jarmila Krojerová.

Přítomnost kriticky ohrožené kočky divoké ve vojenském újezdu Hradiště potvrzuje, že vojenské újezdy, podobně jako velkoplošná chráněná území, patří z hlediska ochrany přírody k nejzachovalejší územím. S využitím speciálního režimu hospodaření se v nich udržují cenné biotopy, které mohou poskytnout útočiště mnohým kriticky ohroženým druhům. Mezi ně patří i kočka divoká.

Komplikovaný monitoring může usnadnit i veřejnost

Monitoring výskytu těchto téměř nepolapitelných kočkovitých šelem, které se navíc vzhledem podobají domácím mourkům, je velice obtížný. Navíc se oba druhy, kočka divoká i kočka domácí, mohou vzájemně křížit, což ještě více stěžuje jejich druhovou identifikaci. „*Podrobný monitoring pomocí fotopastí a chlupových pastí, které slouží ke sběru genetického materiálu (chlupů obsahujících DNA), je jedinou možností, jak odhalit podíl hybridních jedinců a také zjistit početnost kočky divoké u nás,*“ říká Jarmila Krojerová.

V terénu mají vědci aktuálně zhruba 140 fotopastí a chlupových pastí. Pomocí nich se snaží zmapovat výskyt kočky divoké a získat potřebný genetický materiál. Výzkum podporuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR jako aplikační garant projektu, Vojenské lesy a statky, divize Karlovy Vary a Boletice, či Správa NP a CHKO Šumava – tedy organizace, které spravují některá území, kde monitoring v současnosti probíhá.

Při monitoringu tak vzácného druhu, jakým je kočka divoká, jsou velmi důležité i informace od veřejnosti, která mohou upozornit např. na nové oblasti výskytu, jako tomu bylo v roce 2021 na Dobříšsku.

Rozdíly mezi kočkami

Jak rozlišit kočku divokou a mourovanou kočku domácí? Kočka divoká je světlejší, výrazné mourování na bocích chybí. Ocas má obvykle huňatější a kratší než polovinu délky těla, tupě zakončený s jednotlivými černými kroužky. Uprostřed hřbetu se táhne tenký, ale výrazný černý pruh, který končí u kořene ocasu a dál na ocas už nepokračuje. Za hlavou jsou viditelné čtyři černé pruhy a na ramenou obvykle dva krátké proužky. Rozdíly podrobněji popisuje tabulka v příloze.

Chcete nám pomoci? Viděli jste v přírodě kočku divokou a podařilo se vám ji vyfotit? Našli jste sraženou kočku se znaky kočky divoké? Můžete se přímo ozvat na kontakty v TZ.

Více informací:

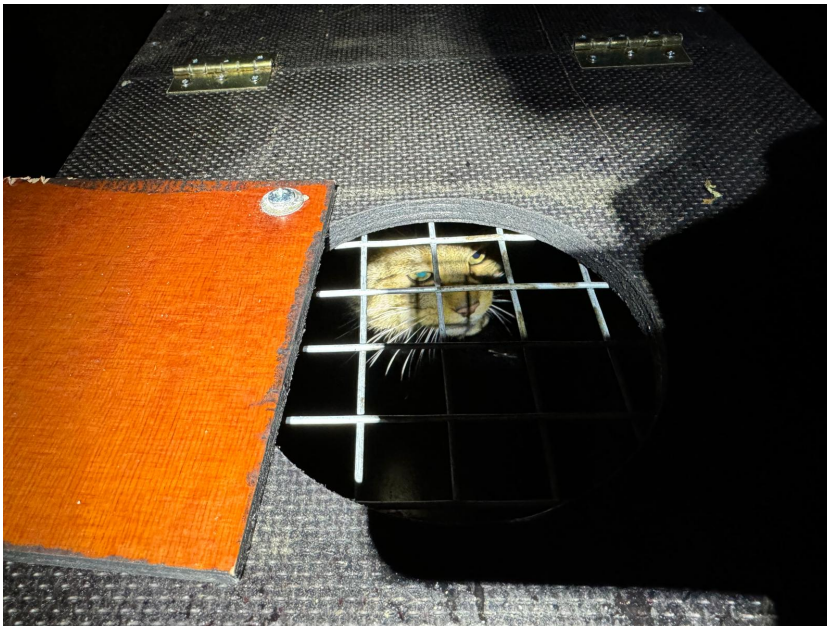
Jarmila Krojerová
Ústav biologie obratlovců AV ČR
krojerova@ivb.cz
+420 737 609 004

Jiří Sochor
Rys Ostrovid z.ú.
rysaostrovid@seznam.cz
+420 603 906 282

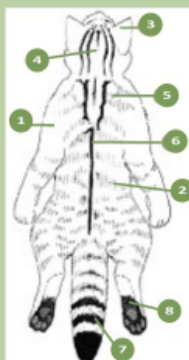
Program **Prostředí pro život**

Fotogalerie:

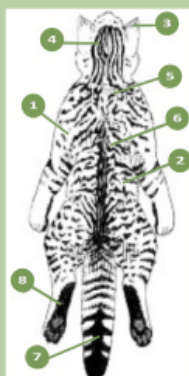
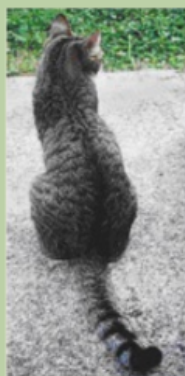
Kočka divoká, Matěj, ve sklopci. FOTO: Jiří Sochor

Rozlišovací znaky kočky divoké a divoce zbarvené kočky domácí

Kočka divoká

1. podkladová barva okrově žlutá jako suchá tráva
2. tygrování rozpité, málo kontrastní
3. špičky uší stejně šedé jako zbytek uší
4. čtyři delší a jeden kratší tmavý proužek na krku
5. dva dobře patrné paralelní tmavé proužky na ramenou
6. na zádech jeden tmavý úzký úhoří pruh
7. ocas působí poněkud kratší, 2-3 oddělené kroužky na ocase, špička ocasu tupá
8. spodní strana tlapek krátce černá
9. často malý bílý flíček pod krkem
10. obojek na krku vepředu nepatrně viditelný

Mourovaná kočka domácí

1. podkladová barva stříbrošedá
2. tygrování relativně kontrastní
3. špičky uší tmavé
4. na hlavě je většinou více než 5 proužků, které nejsou tak jasně odděleny
5. žádné zřetelné viditelné proužky na ramenou
6. na zádech více tmavých krátkých rozvětvených proužků
7. kroužky na ocase většinou zvrchu propojené, konec ocasu špicatější
8. spodní strana tlapek často celá černá
9. zřídka malý bílý flíček pod krkem
10. obojek na krku zepředu zřetelně viditelný

© A.Kranz, L. Lapini & P. Molinari - 2009

Měření Matěje. FOTO: Jiří Sochor

Odborníci nasadili Matějovi monitorovací obojek. FOTO: Vladimír Čech ml.

Kočka divoká v Doupovských horách. FOTO: Vladimír Čech ml.

Doupovské hory. FOTO: Vladimír Čech ml.